

Danyél Kitaby — Dörtünji San

Gurşun agramy

Jeff Pippenger

2023-11-27

Biz Daniel kitabynda görkezilişi ýaly Levililer kitaby ýigrimi altydaky “ýedi wagt” meselesine ýüzlenýäris. Şeýle etmegimiziň sebäbi, “ýedi wagtyň” pygamberlik häsiýetleriniň biriniň gurluşykçylaryň ret eden “büdreme daşy”ny aňladýandygydyr. Men Mukaddes Ýazgylarda şekillendirilen бүdreme daşyny görüňip bilýän, emma görülmeýän hakykat hökmünde kesgitleýärim. Ony görýänler üçin ol gymmatlydyr, emma ony görmeýänler üçin ol diňe бүдredýän zat bolman, eýsem olary un ýaly owardýan daşdyr.

Mesih gurluşykçylaryň ret eden daşyny görkezende, burç daşyň burçuň “başy” boljakdygyny mälim etdi. Mukaddes Ýazgylarda ret edilen daş baradaky habar hemişe Hudaýyň öňki äht halkynyň ýanyndan geçip, şol bir wagtyň özünde ozal Hudaýyň halky bolmadyk bir halk bilen äht baglaşmagy bilen baglanyşyklydyr.

Isa olara diýdi: «Siz hiç haçan Mukaddes Ýazgylarda: “Gurluşykçylar tarapyndan ret edilen daş şol bir burçuň baş daşy boldy; bu Reb tarapyndan edildi we ol biziň gözlerimizde ajaýypdyr” diýen sözi okamadyňyzmy? Sonuň üçin size diýýärim: Hudaýyň Patyşalygy sizden alnyp, onuň miwesini getirýän bir millete berler. Kim bu daşyň üstüne ýykylsa, döwler; ýöne bu daş kimiň üstüne ýykylsa, ony un-uşak eder». Matta 21:42–44.

Müjerret perişdeler tarapyndan William Milleriň ünsüne getirilen ilkinji “wagt pygamberligi”, Lewiler ýigrimi altydaky “ýedi wagt” boldy. Laodikiýa Adventizmi Milleriň hyzmaty arkaly Rebbiň berkiden esas goýujy hakykatlaryny ýykma işine, Milleriň açyşlarynyň hut ilkinjisini ret etmek bilen başlady. Elbetde, mukaddes binýadyň islendik pygamberlikli keşbi “Daş” bolan Mesihiň keşbidir; sonuň üçin 1863-nji ýylda “ýedi wagtyň” ret edilmegi diňe bir esas goýujy hakykatlary ret etmek işiniň başlangyjyny görkezmän, eýsem Mesihi ret etmegi hem aňladýar. Mesihiň ret edilen daş baradaky şaýatlygynda bolşy ýaly, Petrus hem binýat daşy bilen baglanyşykly pygamberlikleriň biriniň ahyrsoňy onuň “burçuň başy” boljakdygyny görkezýändigini aýdýar.

Sonuň üçin hem Mukaddes Ýazgylarda şeýle ýazylgandyr: «Ine, Men Sionda saýlanan, gymmatly baş burç daşy goýýaryn; Oňa iman eden utandyryljak dälidir». Şeýlelikde, iman edýän sizler üçin Ol gymmatlydyr; emma boýun egmeýänler üçin gurluşykçylaryň ret eden şol daşy burçuň başy boldy, hem бүдreme daşy we päsgelçilik gaýasy boldy; bular Söze boýun egmän бүдreyänlerdir; olar munuň üçin hem bellenipdi. Emma siz saýlanan bir nesil, şalyk ruhanylygy, mukaddes millet, Öz halkysyňyz; ýagny, sizi garaňkylykdan Öz ajaýyp nuryňa çagyran Zatyň wasplaryny ygılan edersiňiz diýip. Siz öň halk däl ediňiz, emma indi Hudaýyň halkysyňyz; öň rehim tapmandyňyz, emma indi rehim tapansyňyz. 1 Petrus 2:6–8.

Adwentizmiň başlangyjyndaky düýp daşy burçuň baş daşy bolýar. Işaýa Mesih we Petrus bilen ylalaşykda, hem-de Işaýa düýp daşy täze äht halkynyň hatyrasyna ýoldan çykarylýan bir äht halkyny aňlatmak üçin ulanylýar. Ol öz şaýatlygynda ölüm bilen äht eden we ýalany kabul eden bir gatlagy görkezýär. Olaryň kabul eden ýalany, Pawlusuň ölüm bilen äht edýänleriň üstüne güýçli azaşdyrmany getirýändigini aýdýan şol ýalandyr; sebäbi olar hakykatyň söýgüsini kabul etmediler.

Şonuň üçin, eý, Iýerusalimdäki bu halka höküm edýän masgaralaýjy adamlar, Rebbiň sözünü diňläň. Çünki siz: «Biz ölüm bilen äht baglaşdyk, dowzah bilen ylalaşdyk; joşup gelýän bela geçip gidende, ol bize ýetmez; sebäbi biz ýalançylygy özümize pena etdik, galplygyň astynda gizlendik» diýdiňiz. Şonuň üçin Hökmürowan Reb şeýle diýýär: «Ine, Men Siýonda binýat üçin bir daş goýýaryn: synalyp görülen daş, gymmatly burç daşy, ygtybarly binýat. Oňa iman eden howlukmaz. Men hökümi ölçege, dogrulygy gurşun ölçegine öwürerin; doly ýalançylygyň penasyny süpürüp äkider, suwlar gizlenýän ýeri basyp geçer. Siziň ölüm bilen baglaşan ähtiňiz ýatyrylar, dowzah bilen eden ylalaşygyňyz durmaz; joşup gelýän bela geçip gidende, şonda siz onuň astynda tapdalanarsyňyz.» Işaýa 28:14–18.

“Ýedi wagt” galplyklaryň astynda gizlenipdir, we Hudaý öňki äht halkynyň ýanyndan geçip, ýüz kyrk dört mün bilen äht baglaşanda, öň ret edilen burç daşy burçuň “başyna” galyp çykar. Bu hakykata düşünýänler üçin ol gymmatlydyr, oňa düşünmeýänler üçin bolsa, burçuň başy bolan şol daş diňe bir olary kül edýärmän, meçewi manyda olaryň mazar daşyna hem öwürüler.

Danyýl kitabyň sekizinji babynda, on dokuzynjy aýatda, biz gahar-gazabyň “ahyryny” tapýarys; şeýlelikde, gahar-gazabyň “ilkibaşdaky ahyrynyň” hem bolmalydygyny kesgitleýäris. M.Ö. 677-nji ýyldan 1844-nji ýylyň 22-nji oktýabryna çenli bolan döwür mukaddes ýeriň (we goşunyň) aýak astyna salnjak döwri aňladýar. Emma Danyýlyň on birinji baby, otuz altynjy aýata görä, papalyk gahar-gazap tamamlanýança rowaç bolmalydy. Eger sekizinji bapdaky gahar-gazabyň ahyry bir döwür möhletiniň tamamlanmagyny aňladýan bolsa, onda on birinji bapdaky gahar-gazabyň ahyry hem bir döwür möhletiniň tamamlanmagyny aňladýar. Mukaddes Kitap muny aç-açan öwredýär, ýöne bu hakykat ölüm bilen äht edenler tarapyndan ýalanlar arkaly örtbas edildi.

Iki gahar-gazabyň hem soňy birmeňzeş wagt döwriň soňuny aňladýar, çünki olaryň ikisi hem dargadylyş, ýesirlik we gulçulykdan ybarat iki mün baş ýüz ýigrimi ýyllyk şol bir näletin ýerine ýetmesi bolupdy. Demirgazyk patyşalyk ilki “ýedi wagt” diýilýän dargadylyşy, ýesirligi we gulçulygy başdan geçirdi; haçan-da miladydan öňki 723-nji ýylda Aşur patyşasy olary ýesir alanda. Günorta patyşalyk hem miladydan öňki 677-nji ýylda şol bir ykbala sezewar boldy. Ýeremiýa bu hakykaty tassyklaýar.

Ysraýyl dargadylan goýundyr; ýolbarslar ony kowup dargatdylar: ilki Assiriýanyň patyşasy ony ýuwutdy; ahyrda bolsa Wawilonyň patyşasy Nebukadnesar onuň süňklerini döwdi. Ýeremiýa 50:17.

Ýermeýa tapgyrlygyn hökmi görkezýär. Assiriýalyklar demirgazyk patyşalygyny miladydan öňki 723-nji ýylda aýryp äkidýärler, soňra bolsa miladydan öňki 677-nji ýylda Manaşeni öz paýtagt şäherleri bolan Wawilona alyp gidýärler. Soňra Nebukadnesar Ýehoýakimi alyp gidýär, şeýlelikde

miladydan öňki 606-njy ýylda ýetmiş ýyllyk ýesirligiň başlanandygyny alamatlandyrýar. Ondan soň Nebukadnesar Sidkiýäni alyp gidýär we miladydan öňki 586-njy ýylda Iýerusalimi weýran edýär.

Günorta patyşalygyna, eger olar öz gozgalaňlarynda dowam etseler, demirgazyk patyşalygynyň başyna gelen şol bir ykbalyň özlerine-de ýetjekdigi barada duýduryş berlipdi. Demirgazyk patyşalygynyň üstünden amala aşyrylan höküm günorta patyşalygynyň hem üstünden amala aşyryljakdy, we şol hökümün nyşany Ýahudanyň üstünden çekilmeli bolan bir çyzykdy. Işaýanyň şaýatlygynda ol diňe «çyzyk» diýlip atlandyrylýardy, emma aşakdaky parçada «çyzyk» «Samariýanyň çyzygy» diýlip atlandyrylýar.

Şonuň üçin hem Ysraýylyň Reb Hudaýy şeýle diýýär: Ine, Men Iýerusalim bilen Ýahudanyň üstüne şeýle bir bela getirerin welin, ony eşiden her kimiň iki gulagy jyňňyldar. Men Iýerusalimiň üstüne Samariýanyň ölçege ýüpegini we Ahabyň öýüniň gurşun çakgysyny çekerin; Men Iýerusalimi, bir adamyň tabagy süpürşi ýaly süpürerin, ony süpürip, agdararyn. Men mirasymyň galanlaryny taşlap, olary duşmanlarynyň eline tabşyrarýn; olar ähli duşmanlaryna olja we talaňa öwrülerler. Çünki olaryň ata-babalary Müsürden çykan gününden başlap şu güne çenli, Meniň gözümde erbet bolan zady edip, Meni gazaba getirdiler. 2 Patyşalar 21:12–15.

Ýany getirilen aýatlarda göz önünde tutulmaly iki pygamberlik beýan edilişi bar. Birinjisi gulaklaryň jyňňyrdamasy, beýlekisi bolsa otwesdir. Şeýle-de bu aýatlarda Samariýanyň ýüpi Ahabyň öýüniň otwesi hökmünde hem kesgitlenýär. Ýüp bilen otwes gurluşyk işinde ulanylýan höküm gurallarydyr. Aýatlarda olar Samariýa we Ahabyň öýi hökmünde aňladylan demirgazyk patyşalygyna garşy ýerine ýetirilen şol bir hökümün Ýahuda bilen Iýerusalimiň üstüne hem getiriljekdigini görkezýär. Bu duýduryş berlen wagtynda Ysraýylyň demirgazyk patyşalygy eýýäm çozuşa sezewar edilipdi, basylyp alnypdy, weýran edilipdi we gulçulyga alnyp gidilipdi. Hudaýyň höküm habary duýduryşy eşidýänleriň gulaklarynda jyňňyrdamany döredýär. Otwes hem-de gulaklaryň jyňňyrdamasy Mukaddes Ýazgylarda her biri üç gezek duş gelýär. Her bir ýagdaýda olar Hudaýyň Öz halkyna garşy gazabyny aňladýar.

Soňra Reb geldi-de, öňküsi ýaly durup, çagyrdy: «Şamuwel, Şamuwel». Şonda Şamuwel jogap berdi: «Geple, çünki Seniň hyzmatkäriň diňleýär». Reb Şamuwele şeýle diýdi: «Ine, Men Ysraýylda şeýle bir işi amala aşyrarýn welin, ony eşiden her bir adamyň iki gulagy şaňňyldap gider. Şol gün Men Eli barada, onuň öýi hakda aýdan zatlarymyň hemmesini ýerine ýetirerin; başlanymda hem, ony ahyryna çenli ýetirerin». 1 Şamuwel 3:10–12.

Eliniň öýüniň ýykylmagy, ony eşiden her kimiň iki gulagyny-da jyňňyrdadjak pygamberlikdir. Şamuweliň döwründe gulaklaryň jyňňyrdamagy Eliniň öýüniň aradan çykarylmagyny alamatlandyrýar. Şamuwele berlen önünden aýdylan sözün ýerine ýetmegi Eliniň öýüniň ýykylmagy we Şamuweliň pygamber hökmünde berkarar edilmegi boldy. Şamuwel, Petrusyň aýdyşy ýaly, öňler Hudaýyň halky bolmadyk, emma indi bolan bir halky görkezýär; çünki Şamuwel pygamber hökmünde berkarar edilende, Eliniň öýi ýok edildi. Ýeremiýa hem Iýerusalimiň ýolbaşçylygyna garşy gulaklary jyňňyrdadjan bir hökümi jar edýär.

Şeýle diý: «Eý, Ýahudanyň patyşalary we Iýerusalimiň ýaşajylary, Rebbiň sözünü diňläň!»
Ysraýylyň Hudaýy Hökmürowan Reb şeýle diýýär: «Ine, Men bu ýeriň üstüne şeýle bir bela
indererin welin, ony eşiden her kimiň gulaklary şaňlar». Ýermeýa 19:3.

Gulaklaryň şaňnyrdamagyna degişli üç salgynyň ählisi ölüm bilen äht baglaşan we şondan soňra
çozulyp, ýeňlip, heläk edilip, pytradylyp, gulçulyga alnyp gidilen äht halky bilen baglanyşyklydyr.
Gulaklaryň şaňnyrdamagy Hudaýyň gaharynyň hökümüne degişli nyşandyr, hem-de şol hökümüň
nyşany Mukaddes Ýazgylarda üç gezek «plummet» sözi arkaly hem beýan edilýär. Biz muny
eýýäm Patyşalaryň Ikinji kitabynda we Işayada okadyk, emma Mukaddes Ýazgylarda «plummet»
sözüne degişli ýene bir salgy bardyr, we şol salgyda plummet sözi öňki iki salgydakydan başga bir
ýewreý sözünden terjime edilendir.

Soňra meniň bilen gepleşen perişde ýene gelip, ukudan oýarylan adam ýaly meni oýatdy. Ol
maňa: «Näme görýärsiň?» diýdi. Men: «Seredip gördüm, ine, bütinleý altyn dan bir şemdany,
onuň depesinde bir kasesi, üstünde ýedi çyrasy bar; depesindeki ýedi çyranyň hersine ýedi
turbajyk uzalýar. Onuň ýanynda iki zeýtun agajy bar: biri kāsäniň sag tarapynda, beýlekisi
bolsa çep tarapynda» diýdim. Şonda men jogap berip, meniň bilen gepleşen perişdä şeýle
diýdim: «Bular näme, eý agam?» Meniň bilen gepleşen perişde maňa jogap berip: «Bular
nämedigini bilmeýärsiň?» diýdi. Menem: «Ýok, eý agam» diýdim. Ol hem maňa jogap berip
şeýle diýdi: «Bu, Rebbeginiň Zorobabele aýdýan sözüdür: “Ne güýç bilen, ne gudrat bilen,
eýsem Meniň Ruhum bilen” diýip, Hökmürowan Reb aýdýar. Eý beýik dag, sen kim?
Zorobabeliň önünde düzlüğe öwrülersiň; ol onuň baş daşyny şatlyk gykylyklary bilen çykaryp:
“Merhemet, merhemet onuň üstüne!” diýip gygyrar.» Şeýle hem Rebbiň sözi maňa gelip şeýle
diýdi: «Bu öýüň düýbünü Zorobabeliň elleri goýdy; ony onuň elleri hem tamamlajakdyr; şonda
Hökmürowan Rebbiň meni size iberendigini bilersňiz. Çünki ujypsyz başlanýan işleriň gününü
kim ýigrenipdi? Olar şatlanarlar we Zorobabeliň elindäki gurşun agramyny şol ýedisi bilen
birlikde görerler; olar bütin ýer ýüzünde o ýan-bu ýana aýlanýan Rebbiň gözleridir.» Şonda
men oňa jogap berip diýdim: «Şemdanyň sagynda we çepinde duran şol iki zeýtun agajy
näme?» Men ýene jogap berip oňa diýdim: «Özlerinden altyn ýag akdyryp çykarýan şol iki
altyn turbajygyň ýanyndaky iki zeýtun şahasynyň manysy näme?» Ol maňa jogap berip:
«Bular nämedigini bilmeýärsiň?» diýdi. Men: «Ýok, eý agam» diýdim. Şonda ol diýdi:
«Bular bütin ýer ýüzüniň Rebbiň huzurynda durýan iki mesh edilen kişidir.» Zakarýa 4:1–14.

Ikinji Patyşalyklar we Işaya ýigrimi sekizde “gurşunly şagul” diýip terjime edilen söz “mishqâl”
bolup, onuň manysy agramdyr. Iki bölekde-de çyzyga bir agramyň (gurşunly şagulyň)
goşuljakdygy görkezilýär. Agram terezi-de ulanylýan zat bolup, hökmi aňladýar. Agramly çyzyk
höküm çyzygydyr. Samariýanyň çyzygy “ýedi wagt”, ýagny iki mün baş ýüz ýigrimi ýyllyk
döwürdi. Demirgazyk patyşalyga getirilen şol bir wagt döwri günorta patyşalygyň hem üstüne
goýulmalydy. Bu çyzyklaryň haýsydyr biriniň soňy Daniýel kitabynda ýa soňky gazabyň ahyry,
ýa-da ilkinji gazabyň ahyry hökmünde kesgitlenýär. Bu döwür Daniýelde Iýerusalimiň we goşunyň
butparazlygyň we papalygyň iki weýran ediji güýji tarapyndan aýak astyna salynmaly döwri
hökümünde görkezilýär. Iki döwür hem özlerine degişli paýtagt şäherleri basylyp alnanda, ýeňlip,
ýumrulanda we olaryň ýaşajylary gulluga äkidilende başlanmalydy.

Emma Zekeriýada “plummet” sözi iki ýewreý sözünüň birleşmeginden emele gelýär. Birinji söz “eben” bolup, onuň manysy “gurmakdyr”, şeýle hem “daş” diýmegi aňladýar”. Ol “gurлуşyk daşy” manysyny berýär. Soňra şol söz “bölmeň ýa-da aýyrmak” manysyny berýän ýewreý sözi “bediyl” bilen birleşdirilýär. Zekeriýadaky “plummet”, üstünde gurulýan hem-de aýralyk we bölünişik döredýän daşdyr. Bu bölünişik ybadat edýänleriň iki synpynyň arasynda bolýar: bir synp daşy görenlerinde şatlanýar, ony öz burçunyň baş daşy edýär we onuň üstünde gurýar; beýlekisi bolsa ony görmeýär, ret edýär, oňa büdreyär we ahyrynda onuň tarapyndan pytradylyp ýok edilýär; şonda ol olaryň baş daşy ýa-da gubur daşy bolýar. Bir synp ýaşaýyş bilen äht baglaýar, beýlekisi ölüm bilen äht baglaýar.

Zekerýanyň taryhynda gadymy Ýsraýyl ýaňy-ýakynda Babylondan çykyp, Iýerusalimi täzeden gurmak we dikeltmek üçin gelmişdi. Zerubbabel häkim edilip bellendi we işi dolandyrmalydy. Işin başynda ol düýp daşy goýdy, işi tamamlanda bolsa ýokarky daşy, ýagny tamamlajy daşy, ýerleşdirdi. “Zerubbabel” “Wawilonyň nesli” diýmekdir. Bütün pygamberlikler ahyzramany görkezýär, we Zerubbabeliň ady düýp daşynyň goýlan wagtyndaky birinji perişdäniň habarynyň taryhynyň nyşanydyr; şeýle hem onuň ady ýokarky daş, ýagny tamamlajy daş, ýerleşdirilýän wagtyndaky üçünji perişdäniň habarynyň nyşanydyr. Mukaddes Ruhun dökmeginiň ýüze çykmagy, bolsun birinji hereketde, bolsun ikinji hereketde, Zerubbabeliň ady (“Wawilonyň nesli”) bilen aňladylýar, çünki ol çykyp gelmäge çagyrylýan “Wawilonyň nesliniň” soňky nesli üçin habary aňladýar. Ol birinji hereketde bolup geçen Ýarygije Çagyryşynyň habaryny aňladýar we ol Gaty Sesli Çagyryşyň soňky hereketinde hem ýakyn wagtda bolup geçjekdir.

Iki zeýtun agajy, iki zeýtun şahasy we iki altyn turba ýag guýýan gaplary aňladýan iki mesih edilen adam:

“Bütün ýeriň Rebbiň ýanynda duran mesh edilenler, bir wagtlar örtüji kerup hökmünde Şeýtana berlen orna eýedirler. Öz tagtyny gabap alan mukaddes jandarlar arkaly Reb ýer ýüzünüň ýaşaýjylary bilen üznüksiz aragatnaşygy dowam etdirýär. Altyn ýag Hudaýyň imanlylaryň çyralaryny öçüp gitmez ýaly, ýalpyldap sönmez ýaly üpjün edip durýan merhemetini aňladýar. Eger bu mukaddes ýag Hudaýyň Ruhunyň habarlarynda asmandan guýulmaýan bolsady, onda ýamanlygyň serişdeleri adamlaryň üstünden doly gözegçiligi ele alardylar.

Hudaý bize iberýän habarlaryny kabul etmedigimizde, Ondan hormat kemelýär. Şeýle etmek bilen, Ol biziň ruhlarymyzyň içine guýup, garaňkylykda bolanlara ýetirmegini isleýän altyn ýagyny ret edýäris. «Ine, gelin-giýew gelýär; Ony garşylamaga çykyň» diýen çagyryş gelende, mukaddes ýagyny kabul etmedik, ýüreklerinde Mesihni merhemetini eziz tutmadyk adamlar, paýhassyz gyzlar ýaly, özleriniň Rebbini garşylamaga taýýar dældiklerini görerler. Olar özlerinden ýagy gazanmaga güýje eýe dældirler, we olaryň durmuşlary haraba döner. Emma Hudaýyň Mukaddes Ruhy dilenilse, eger biz Musa ýaly: «Maňa Öz şöhratyňy görkez» diýip ýalbarsak, Hudaýyň söýgüsi ýüreklerimize döküler. Altyn turbalar arkaly altyn ýag bize ýetiriler. «Güýç bilen däl, gudrat bilen däl, eýsem Meniň Ruhum bilen, diýýär Goşunlaryň Rebbi». Dogrulyk Gününüň ýagty şöhlelerini kabul etmek arkaly, Hudaýyň çagalary dünýäde çyralar ýaly şöhle saçýarlar.» Review and Herald, July 20, 1897.

Zekerýa gaýta-gaýta iki zeýtun agajynyň kimdigini sorapdy; şeýle etmek bilen ol iki şaýadyň dürli nyşanlaryna ünsi çekýärdi. Waýt uýsi iki zeýtun agajyny Ylham kitabynyň on birinji babyndaky iki şaýat hökmünde kesgitleýär.

«Iki şaýat barada pygamber ýene şeýle yglan edýär: “Bular ýer ýüzüniň Hudaýynyň önünde duran iki zeýtun agajydyr we iki şemdandyр.”» «Seniň sözüň,» diýip mezmurçy aýdýar, «aýaklaryma çyra we ýoluma nurdur.» Ylham 11:4; Zebur 119:105. Iki şaýat Köne we Täze Ähtiň Mukaddes Ýazgylaryny aňladýar». Beýik göreş, 267.

Zekerýa bu iki şaýadyň kimdigine düşünmek isläpdi. Fransuz ynkylybynda olar Köne we Täze Ähtlerdi. Olar düýpsüz çuňlukdan çykan haýwan tarapyndan köçede öldürilen Musa we Ylýas hökmünde şekillendirilipdi. Olar 2020-nji ýylyň 18-nji iýulynda öldürilen Future for America gullugyny aňladýar.

Bapyň başynda, Zekerýa oýarylandan soň, öli gurak süňkler bir ýere ýygnananda, emma heniz janlanmanka, Gabriýel: «Näme görýärsiň?» diýip sorayar. Zekerýa gören zadyny beýan edýär, soňra bolsa: «Eý agam, bular nämedir?» diýip sorayar. Gabriýel soragyň mowzugyny, Zekerýanyň soragyna sorag bilen jogap bermek arkaly aýratyn nygtaýar. Ol Zekerýa: «Bularyň nämedigini bilmeýärmiň?» diýip sorayar. Soňra Gabriýel şeýle jogap berýär: «Bu Rebbiň Zerubbabele aýdýan sözüdir: Goşunlaryň Rebbi şeýle diýýär: güýç bilen däl, gudrat bilen hem däl, eýsem Meniň Ruhum bilen.»

Rebbiň Sözi Zerubbabele şeýle berildi: «Ne güýç bilen, ne-de kuwwat bilen, eýsem Meniň Ruhum bilen. Sen kimsiň, eý beýik dag? Zerubbabeliň önünde tekizlige öwrülersiň; ol hem onuň baş daşyňy şowhunly sesler bilen çykaryp: “Oňa merhemet, merhemet bolsun!” diýip gygyrar».

Zerubbabel, häkim, başlangyç hem-de ahyrky taryhda ýoly taýýarlaýan ilçini aňladýar; onuň önünde dag düzlüge öwrülýär. Işaya şol bir ilçiniň işini kesgitlep, onuň “çölde Hudaýymyz üçin bir uly ýoly göni etjekdigini” hem-de “her jülgäni” “galdyrjakdygyny” aýdýar. Şeýle hem ol “her dagy we depäni” “peselder”, çünki häkim Zerubbabeliň önündäki “beýik dag” “düzlüge öwürler.”

William Milleriň “ýedi wagt” baradaky habary oňa Hudaý tarapyndan berildi. Zerubbabel “ýedi wagt”yň binýat daşyny goýan William Milleri aňladýar, şeýle hem ol “onuň baş daşyny” “gygyрма, seslenme bilen: Oňa merhemet, merhemet bolsun” diýip “öňe çykarjak” elleri hem aňladýar. “Merhemet” sözünüň iki gezek gaýtalanmagy Gije ýarysyndaky Nalanyň habaryny aňladýar. “Gygyрма” üçünji perişdäniň güýçli nalasy bilen aňladylyan şol bir habary aňladýar, “seslenme” bolsa Gije ýarysyndaky Nalaň habaryny aňladýar. Ähli bölek tutuşlygyna Gije ýarysyndaky Nalaň habary baradadyр. Bu, Ylham on birinji bapdaky köçelerde ölümde uklap ýatan, gury süňkleriň ölüm jülgesiniň içinden geçýän gyzlar baradadyр. Bu, gury süňkleriň direlişi baradadyр, hem-de paýhasly gyzlaryň görüp, şatlanmagyna sebäp bolýan “gurлуşyk şaguly”nyň pygamberlik wezipesi baradadyр.

Soňra Zekarýa: «Mundan başga-da» diýýär. «Mundan başga-da» diýen aňlatma indiki parçanyň öňki parçanyň üstüne goýmagy aňladýar. Bu, pygamberlikdäki «setir üstüne setir» ýörelgesine salgylanmadyр. Öňki gürründeşlik Zekarýa bilen nyşanlanan Hudaý halkynyň ýarym gijede

oýandyrylmagyny görkezdi. Öňki gürründeşlik soňky günlerde Hudaý halkynyň Ylham on birinji bapdaky iki şaýadyň kimdigine düşünmek islegini gaýta-gaýta aýratyn nygtady. Ol gürründeşlik Zorobabeliň birinji hereketdäki işi, şeýle hem soňky hereketdäki işi alamatlandyryandygyny görkezdi. Şeýle-de ol Zorobabeliň «elleriniň» (ynsan güýjüni aňladýan) düýp daşyny hem-de baş daşyny goýmalydygyny, emma onuň elleriniň işiniň diňe Teselli berijiniň ylahy güýji arkaly amala aşyrylandygyny we amala aşyrylýandygyny görkezdi.

Ondan soň gelen gürründeşlik, öňki gürründeşligiň üstüne goýulmalydyr; ol, “Zerubbabeliň elleri” işi tamamlap barýarka, soňky günlerde Hudaýyň halkynyň, ýagny “Rebbiň” ýagtylyk görerijisi Gabrieli Öz halkyna “iberendigini” “biljekdigini” görkezýär. Olar Isa Mesihniň Ylhamy bilen baglanyşykda görkezilen ilkinji hakykat bolan gökdäki aragatnaşyk işini tanarlar. Zerubbabeliň habaryny we işini ret etmek, Gabrielden gelyän, onuň ony Mesihden alan, Mesihniň bolsa öz gezeginde Ony Atadan alan habaryny ret etmekdir.

Soňra ybadat edýänleriň iki topary kesgitlenýär. Bir topar «kiçi zatlaryň gününü ýigrenen kimdir?» Beýleki topar bolsa, «Zerubbabeliň elindäki ölçeg daşy şol ýedi bilen bile bolanyny» görenlerinde, ýagny «tutuş ýer ýüzünde o ýan-bu ýana aýlanyp ýören Rebbiň gözleri bolan» şol ýedi bilen bile bolanyny görenlerinde, «şatlanarlar». Kiçi zatlaryň gününü ýigrenýänler, «ölçeg daşy» arkaly görkezilen William Milleriň taryhy işini ýigrenýärler. Olar, «ölçeg daşyny» Zerubbabeliň elinde görenlerinde şatlanýanlar bilen garşy goýulýar. Zekerýanyň «ölçeg daşy» bölünişik emele getirýän gurluşyk daşydyr. Bir topar «ölçeg daşyny» ýigrenýär, çünki olar Zerubbabeliň elindäki «ölçeg daşynyň» «şol ýedi» bilen bile bolandygyny görmekten ýüz öwürýärler. «Ölçeg daşy» bilen bile bolan «ýedi» sözi, Levitler ýigrimi altynjy bapda «ýedi gezek» diýip terjime edilen şol bir ýewreý sözdür.

Soňra Zakarýa oýanan wagtynda şol iki şaýadyň kimdigini bilmeýändigini ýene bir gezek gaýtalaýar. Şonuň üçin ol ýene-de: «Bu iki zeýtun agajy näme?» diýip soraýar. Ol muny ýene gaýtalap: «Özlerinden altyn ýagy boşadýan iki altyn turba arkaly duran bu iki zeýtun şahasy näme?» diýip soraýar. Şeýlelikde, Jebraýyl ýene-de Zakarýanyň soragyna sorag bilen jogap berip, onuň ähmiýetini nygtaýar: «Bunlaryň nämedigini bilmeýärsiňmi?» Zakarýa bolsa: «Ýok» diýip jogap berýär. Şondan soň Jebraýyl: «Bular бүтін ýeriň Rebbi tarapyndan hyzmat edip duran iki mesh edilen adamdyr» diýýär.

Bap Gabrieliň Zakarýanyň ukusyndan oýarmagy bilen başlanýar. Şonuň üçin Zakarýa ýarym gijede oýarylýan gyzlary aňladýar, we şol gyzlar oýarlarda, olar Ylham kitabyň on birinji bapyndaky iki şaýadyň nämäni aňladýandygyna düşünmek barada güýçli bir ýüke eýe bolanlar hökmünde görkezilýär. Mukaddes Kitabyň ähli kitaplary Ylham kitabynda birleşýär we şol ýerde tamamlanýar. Ähli pygamberler biri-biri bilen ylalaşýarlar, çünki Hudaý bulaşyklygyň awtory däl. Ähli pygamberler ýaşan günlerinden has köp soňky günler barada sözleýärler.

Jebraýyl, Zerubbabeliň ybadathana gurmak işine başlap hem ony tamamladygyny görkezmek arkaly Alfa we Omega ýörelgesini ulanýar. Onuň işi başlangyçda düýp daşy, ahyrynda bolsa baş daşy goýmak hökmünde şekillendirilýär. Zerubbabel Milleritler hereketini hem-de Future for America hereketini aňladýar.

Jebraýylyň Zekerýa bildirýäni şudur: Gije ýarymynyň çagyryşynyň işi, bolsun birinji perişdäniň hereketinde ýa-da üçünji perişdäniň hereketinde, Mukaddes Ruhň güýji bilen ýerine ýetirilýär.

Olar köçede öli ýatan wagtlarynda, dünýä olaryň jesetleriniň üstünde şatlanypdy; emma olar dirilenlerinde, dünýä gorkdy, olar bolsa şatlandylar. Olar şatlanýarlar, çünki Zorobabeliň elinde şol “ýedi gezek” pendini görýärler. Pendi — üstünde bina edilýän daşdyr; ol akyldarlary akmaklardan aýyrýar.

Zekerýa: «ýedi» diýmeýär, ol: «şol ýedi» diýýär. Olar saçradylmagyň iki müň baş ýüz ýigrimi ýylynyň ählisini görýärler. «Ýedi» diýip terjime edilen söz Levililer 26-da «ýedi gezek» diýip terjime edilen şol bir sözdür we Ysraýylyň hem demirgazyk, hem-de günorta patyşalyklarynyň üstüne getirilen gulçulygyň «näletini» aňladýar. Danyýel kitaby «şol ýedini» ilkinji we soňky gazap hökmünde kesgitleýär.

William Miller tarapyndan goýlan düýp daşy “ýedi wagt”, üçünji perişdäniň hereketi tarapyndan goýlan baş daşy hem “ýedi wagt”dyr. Ahyrky günleriň Gije Ýarysy Nidasynyň oýanyşynda “şol ýedini” görenlerinde şatlanýanlar, gymmatly bilen bihaýanyň arasynda bir bölünişiği we aýrylyşy görerler. Gymmatlylar doly bitewilige girenlerinde şatlanarlar, bihaýalar bolsa iki altyn turbanyň içinden inip gelýän ýagyň özlerinde ýokdugyny örän giç bilerler. Bir topar üçin şatlyk döredýän hakykat, beýleki topar üçin büdräp ýykyldýan daş bolar, emma ol görmek isleýänleriň hemmesine görmek üçin elýeterli bolupdy.

“Ýedi wagt” 1856-njy ýylda, Filadelfiýa Adventizmi Laodikeýa Adventizmine geçende, başlangyçda nähili synag bolan bolsa, edil sonun ýaly, “ýedi wagt” ahyrda-da ýene bir gezek synag bolýar, hut Laodikeýa Adventizminiň Filadelfiýa Adventizmine geçirilýän ýerinde. Başlangyçdaky synag 1863-nji ýylda, “ýedi wagt” baradaky Mukaddes Kitaba degişli taglymatyň ret edilmegi bilen, şowsuz tamamlanyldy. 2023-nji ýylda ahyrdaky synagda şowsuz bolýanlar, Lewiler kitaby ýigrimi altynjy bapdaky “ýedi wagt” tarapyndan görkezilen bejeriş çäresiniň talap edýän tejribesini ret edendikleri üçin şeýle ederler.

Daniel kitabyň ilkinji alty bapynyň pygamberlik habaryny göz önünde tutup başlamazymyzdan ozal, Daniel kitabyň “ýedi wagt” düşünjesini doly tassyklaýandygyny anyklamak möhüm bolupdy; sebäbi dördünji we başinji baplar “ýedi wagt” hakdadyr, hem-de olar Ylham kitabyň on üçünji babyndaky ýer ýyrtýjsynyň iki şahasynyň başlangyjyny we soňuny görkezýär.

Indiki makalada şol ilkinji alty bap baradaky garamagymyza başlarys.

Hudaýdan Danyýele berlen nur aýratyn-da şu soňky günler üçin berildi. Onuň Şinaryň beýik derýalary bolan Ulaý bilen Hiddekeliň kenarlarynda gören görnüşleri häzir amala aşmak döwründedir, hem-de önünden aýdylan ähli wakalar tiz wagtda ýerine ýeter.

«Danyýeliň pygamberlikleri berlende, ýahudy halkynyň ýagdaýlaryny göz önüne getiriň. »

“Geliň, Mukaddes Kitaby öwrenmäge has köp wagt bagyş edeliň. Biz Söze gerekli derejede düşünmezok. Ylham kitaby öz içine alýan öwüt-nesihata düşünmegimiz üçin bize berlen bir buýruk bilen açylýar. Hudaý şeýle diýýär: ‘Bu pygamberligiň sözlerini okaýan bagtlydyr,

eşidýänler hem bagtlydyr we onda ýazylan zatlary ýerine ýetirýänler bagtlydyr; çünki wagt golaýdyr.’ Biz halk hökmünde bu kitabyň biziň üçin nämäni aňladýandygyna düşünsek, aramyzda beýik bir oýanış görner. Ony agtarmak we öwrenmek barada bize berlen buýruğa garamazdan, onuň öwredýän sapaklaryna doly düşünemzok.”

“Öňler mugallymlar Danyýel bilen Ylham kitaby möhürlenlen kitaplardyr diýip yglan etdiler, halk hem olardan ýüz öwürdi. Görünýän syrlylygy sebäpli köpleriň ony galdyrmagyna päsgel beren perdäni, Hudaý Öz Sözüniň şu bölekleriniň üstünden Öz eli bilen aýyrdy. Hut ‘Ylham’ adynyň özi onuň möhürlenlen kitapdygy baradaky beýana garşy gelýär. ‘Ylham’ diýmek, möhüm bir zadyň aýan edilýändigini aňladýar. Bu kitabyň hakykatlary şu ahyrzamanyň günlerinde ýaşaýanlara gönükdirilendir. Biz perdäniň aýrylan mukaddes zatlaryň mukaddes ýerinde durýarys. Biz daşarda durmaly däldiris. Biz biparh, hormatsyz pikirler bilen däl-de, howlukmaç ädimler bilen däl-de, eýsem hormat we Hudaýdan gorky bilen girmelidiris. Biz Ylham kitabyň pygamberlikleriniň amala aşjak wagtyna golaýlaýarys.” Testimonies to Ministers, 113.